

2. Goldin I., Reinert K. Globalization for Development: Trade, Finance, Migration and Policy. – Washington, D.C.: The World Bank and New York: Palgrave Macmillan, 2006. – P. 16.

3. EITI – міжнародний стандарт прозорості. Режим доступу: http://eiti.org/files/EITI-Fact-Sheet-Russian_0.pdf.

4. Сталій розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2015: колективна монографія / С.В.Хлобистов. – Черкаси: Вид. ФОП Чабаненко Ю.А., 2015. – 538 с. – С. 411–424.

УДК 622.324:553.981

О. В. Лебега, аспірант

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОСВОЄННЯ РЕСУРСІВ СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ФАКТОР ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ

Одним із напрямів збільшення власного видобутку обсягів природного газу в Україні, передбачених у Енергетичній стратегії України на період до 2030 року є розробка покладів сланцевого газу [1]. Україна має значний потенціал видобування природного газу із сланцевих порід, на що вказує значна кількість дослідників у своїх численних публікаціях [3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12].

Генетично газ сланцевих порід – це газ органічного походження, вуглеводневого складу (переважно метан – 96 %), що утворився внаслідок катагенетичних перетворень розсіяної органічної речовини у сланцевих товщах осадових формацій. Вміщуючими породами є переважно породи глинистої складової (до 50%), сланцюватої текстури, збагаченої органічною речовиною (від 1% до 25%), що здатна генерувати і акумулювати вуглеводневі гази [4].

Видобуток природного газу зі сланцевих порід має низку переваг, що докорінним чином могли б змінити стан економіки не тільки деяких європейських держав, а й, зокрема, України. До них слід віднести близькість до ринків збуту, можливість добувати його у значній кількості через відносно неглибоке залягання та майже повна невичерпність такого виду енергетичних ресурсів, адже метан має властивість генеруватися у сланцевих породах, доки відбуваються катагенетичні перетворення органічної речовини, а цей процес триває і може тривати неперервно тривалий час і в майбутньому [4, 5, 6, 11].

Світові поклади сланцевого газу є досить значними. Так, за даними Американської інформаційної енергетичної адміністрації, станом на кінець 2014 року, поклади сланцевого газу у світі складають 214,54 трлн. куб. м. [2]. Найбільші поклади сланцевого газу в Європі залягають на теренах Польщі, Франції та Норвегії [5, 7, 8, 11]. Загальні запаси сланцевого газу в Україні поки що точно не визначені, але за попередніми оцінками, вони знаходяться в межах 4-7 трлн. м. куб. [8, 10, 12]. З усіх країн за межами Північноамериканського континенту саме Польща зробила рішучі кроки для прямого перенесення

"сланцевої революції", хоча на даний час результати видобутку сланцевого газу в Польщі поки що не принесли очікуваних економічних результатів.

Україна, за оптимістичним сценарієм видобутку сланцевого газу, матиме змогу покривати внутрішні потреби і навіть відправляти частину газу на експорт. Позиція України поки що полягає в тому, що згідно з загальнодержавною програмою розвитку сировинної бази на період до 2030 р., сланцевий газ включено до групи ресурсів "Г", що означає: ресурс на разі не розробляється, не обліковується на балансі, є недостатньо вивченим, проте в перспективі є важливий для економіки [1, 11, 12].

Екологічні ризики при реалізації проєктів видобутку сланцевого газу дійсно існують [7, 12], але сучасний світовий технологічний рівень у сфері буріння свердловин, штучної дії на пласт та видобування газу дають надію на те, що в майбутньому їх вдасться звести до мінімуму.

Доцільність вивчення можливостей видобування сланцевого газу для реалізації енергетичної стратегії України є беззаперечною, бо формування цього ринку газу допоможе здійснити інноваційний прорив у функціонуванні економіки України, посидюючи її енергонезалежність.

Список посилань на джерела

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13>.
2. Офіційний сайт U.S. Energy Information Administration [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eia.gov/>.
3. Лукин А. Е. Сланцевый газ и перспективы его добычи в Украине / А. Е. Лукин // Геологический журнал. – 2010. – №3. – С. 17–33, №4. – С. 7–23.
4. Лукин А. Е. О природе и перспективах газоносности низкопроницаемых пород осадочной оболочки Земли / А. Е. Лукин // Доповіді НАН України. – 2011. – №3. – С. 116–123.
5. Кондрат О.Р. Сланцевый газ: проблеми і перспективи / О. Р. Кондрат, Н. М. Гедзик // Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ. – 2013. – №2(47). – С. 33–39.
6. Нетрадиційні джерела вуглеводнів України: монографія у 8 кн. Кн. 1. Нетрадиційні джерела вуглеводнів: огляд проблеми / І. М. Куровець та ін.; Нац. акціонерна компанія "Нафтогаз України" та ін. – К.: Ніка-Центр, 2014. – 208 с.
7. Козловський С. В. Стан та тенденції видобутку сланцевого газу у світі. Перспективи для України: економічний та екологічний аспекти / С. В. Козловський // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. – Серія "Економічні науки". – 2014. – №2. – С. 49–60.
8. Дейнеко В.В. Сланцевый газ: екологічні аспекти видобутку (світовий досвід для України, аналітичні оцінки)/ В.В. Дейнеко // Регіональна економіка. – 2012. – № 4. – С. 98–108.
9. Марковська В. С. Перспективи видобутку і споживання сланцевого газу в країнах Європейського Союзу / В. С. Марковська // Економічний часопис – XXI. – 2013. – № 3–4 (2). – С. 17–20.
10. Циган Р. М. Перспективи видобутку сланцевого газу в Україні: за і

проти / Р. М. Циган, А. О. Синятко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2015/51.pdf.

11. Кришталь А. М. Світовий досвід вивчення та використання нетрадиційних вуглеводневих ресурсів / А. М. Кришталь // Мінеральні ресурси України. – 2015, №1. – С. 27–37.

12. Циватый В. Г. Энергетическая дипломатия и безопасность: роль сланцевого газа в экономической политике Украины (институциональный аспект) / В. Г. Циватый [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvdau_2016_23\(3\)_17.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvdau_2016_23(3)_17.pdf).

УДК 351.863:6588

О. В. Овецька, к.е.н., доцент

В. В. Жарська, магістр

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Гарантування енергетичної безпеки сьогодні неможливе без виконання зобов'язань Україною як учасниці Енергетичного співтовариства [1], що передбачає імплементацію в українське законодавство низки стратегічно важливих нормативно-правових актів ЄС, зокрема документів третього енергетичного пакету:

- регламент ЄС № 714/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року про умови доступу до мережі транскордонних обмінів електроенергією [2, с. 19];

- директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії [3] тощо.

Важлива роль в цьому контексті, у відповідності до "Енергетичної стратегії України до 2030 року", покладається сьогодні на енергетичний сектор.

Електроенергетика є базовою галуззю, яка забезпечує потреби країни в електричній енергії та спроможна виробляти значний обсяг електроенергії для експорту. Для забезпечення попиту споживання електричної енергії та її експорту згідно з базовим сценарієм розвитку економіки країни до 2030 р. [4, с. 21] передбачено збільшити потужність генеруючих електростанцій до рівня 88,5 млн. кВт (за песимістичним сценарієм розвитку економіки цей рівень становитиме 74,9 млн. кВт, за оптимістичним – 98,6 млн. кВт).

Основою електроенергетики країни є Об'єднана енергетична система (ОЕС) України, яка здійснює централізоване електрозабезпечення внутрішніх споживачів, та взаємодіє з енергосистемами суміжних країн. Органом державного регулювання діяльності в електроенергетиці є Національна комісія регулювання електроенергетики (НКРЕ) України, НКРЕ України регулює